

JAARPLAN 2023

VVV WATERLAND VAN FRIESLAND

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarplan 2023 van VVV Waterland van Friesland. Een jaarplan betekent automatisch de komst van een nieuw seizoen, waarin wij op basis van ons meerjarenplan, de ervaringen en behoeften van onze stakeholders én onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen onze ideeën omzetten in concrete plannen.

U zult lezen dat er door onze organisatie (bestuur, vaste medewerkers en vrijwilligers) weer veel werk is verzet en dat wij ook in 2023 de intentie hebben om “de schouders er gezamenlijk weer flink onder te zetten”.

Als bestuur merken wij overigens het hele jaar door dat er enorm veel werk verzet wordt. In de voorbereiding op onze bestuursvergaderingen worden wij namelijk keer op keer aangenaam verrast door de volle agenda van alle zaken die er spelen en de vele plannen en producten die er ontwikkeld worden. Dat maakt elke bestuursvergadering ‘een feestje’!

Tegelijkertijd moeten wij ons ook realiseren dat er een groot aantal mondiale, maatschappelijke en economische vraagstukken ligt waar wij met z’n allen mee te maken hebben en krijgen. We voelen ons als VVV Waterland van Friesland medeverantwoordelijk om met deze vraagstukken aan de slag te gaan en samen met onze partners te zoeken naar oplossingen.

De afgelopen jaren is, naast de oorspronkelijke pijlers marketing, informatievoorziening en gastheerschap, verbinding steeds belangrijker geworden. Verbinding met onze regio en het sterk toegenomen aantal leden (van minder dan 600 in 2019 naar bijna 900 eind 2022).

De ‘roots’ van onze vereniging zijn en blijven leden, gekoppeld aan onze mooie regio met haar inwoners. Ondanks dat wij als vereniging groter worden, mag dit niet ten koste gaan van de wendbaarheid en het ondernemerschap die zo kenmerkend zijn voor ons huidige organisatie.

Ondanks het regionale karakter is en blijft samenwerken met de andere regio’s en Merk Fryslân van belang om Friesland als totaal nog beter op de kaart te zetten. Hierbij blijven wij zoeken naar de juiste synergie, waar voldoende ruimte maar tegelijkertijd zo weinig mogelijk afstand tot elkaar is.

Tot slot. Ik treed bij de Algemene ledenvergadering in het voorjaar van 2023 af als voorzitter en wil graag afsluiten met een persoonlijke noot. Met ongelofelijke trots kijk ik terug op een periode, waar wij gezamenlijk iets hebben neergezet wat in 2016 in geen enkel plan was te vatten. Maar wat wij met elkaar wel hebben gerealiseerd!

Bart Hakbijl
Voorzitter bestuur VVV Waterland van Friesland

Dit is een uitgave van

MAKKUMERSÚDWAARD

Uneinige skakearringen fan bêzje foarmje in gerdyn rûnom in natuerlik podium foar deistich ymprovisaasje toaniel.

It is in iepenloftspul fol getsjilp, gespat en gefljoch.

Hark, hear ik in monolooch fan in wylgesyske? En sjoch ik dêr in sêne tusken eienen en in dekfûgeltsje?

Repetysjes, útfieringen en premjêres fine troch elkoar plak.

Mei-inoar foarmet it in ûneinige foarstelling. Elkenien sit earste rang yn de Makkumersúdwaard.

MAKKUMERSÚDWAARD

Oneindige schakeringen van beige vormen een gordijn rondom een natuurlijk podium voor dagelijks improvisatie toneel. Het is een openluchtspel vol getjilp, gespat en gevlieg. Luister, hoor ik een monoloog van een bosrietzanger? En zie ik daar een scène tussen eenden en een baardmannetje Repetities, uitvoeringen en premières vinden door elkaar plaats. Met elkaar vormt het een oneindige voorstelling. Iedereen zit eerste rang in de Makkumersúdwaard.

INHOUD

Inleiding	7
Missie, visie en kerntaken	8
Verbinden	10
Gastvrijheid	12
Informatievoorziening	14
Marketing	16
Klantreis	18
Organisatie	20
Doelstellingen per kerntaak	22
Begroting	23
Organogram	25

Vanuit een versnipperd landschap zonder marketinginspanningen is VVV Waterland van Friesland (2019) uitgegroeid tot de verbinder van toeristisch Zuidwest Friesland. Met één naam, één visuele identiteit en één marketingboodschap draagt de ruim 875 leden tellende organisatie bij aan een duurzame, toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de regio. Met als kerntaken: 'Verbinden', 'Informatievoorziening', 'Marketing' en 'Gastvrijheid'.

DUURZAME BESTEMMING

In ons 'Koersdocument richting 2025' introduceerden wij onze visie. Een duurzame bestemming waar inwoner, bedrijven en toeristen gezamenlijk profiteren. Dit is een bestemming met brede welvaart. Hierin speelt de gastvrijheidseconomie een cruciale rol met zowel grote economische waarde als ook grote waarde voor de leefomgeving en sociale processen. De invulling van onze bestemming moet gezamenlijk worden opgepakt door overheid, ondernemers en onderwijs. De keuzes die we nu maken hebben grote invloed op onze regio in 2030!

INLEIDING FOCUS 2023

In dit jaarplan voor 2023 geven we weer concrete invulling aan ons koersdocument richting 2025 voor de regio Waterland van Friesland. Tegelijkertijd staat Nederland voor grote opgaven (o.a. verduurzaming, stikstof, energie, biodiversiteit, woningbouw). De ene crisis is nog niet voorbij en de volgende crisis met bijbehorende uitdagingen staan alweer voor de deur. Het is voor ondernemers, inwoners, politiek en ook voor ons als VVV organisatie niet eenvoudig om het allemaal bij te benen. Toch vragen we ons af: wat kunnen wij als VVV Waterland van Friesland betekenen?

Dat we ons hiermee bezighouden toont aan dat we de volgende stap hebben gezet richting ons doel van 2025: een organisatie die groeit van Destinatie Marketing Organisatie (DMO) naar Destinatie Management & Marketing Organisatie (DMMO). Met als doel om samen te blijven werken aan een 'duurzame bestemming' met 'brede welvaart'. Waar lusten en lasten voor inwoners, toeristen en bedrijven in balans zijn. Toerisme blijft een belangrijke katalysator om dit te bewerkstelligen.

Kijken we door deze bril naar 2023 en de opgaven die op ons afkomen willen we zorgen dat onze, vaak relatief slecht vertegenwoordigde sector, aan tafel komt bij de opgaven van nu. Niet alleen onze organisatie maar ook onze ruim 875 leden moeten mee kunnen denken en praten. Ondernemers zijn creatief, denken in oplossingen en onze sector kan veel meer betekenen dan nu nog wordt gezien.

Hierbij moet de beperkte blik op alleen de economische impact van onze sector veranderen naar inzicht op zowel de economische waarde, sociale waarde alsook de waarde op onze leefomgeving. Hierdoor ontstaat een integraal beeld op de maatschappelijke waarde van onze sector en op de grote invloed van deze sector op de brede welvaart in onze regio.

Ondanks onze blik richting de toekomst staat ons jaarplan vol met concrete focuspunten voor de korte termijn. Naast verbinden is een gastvrije regio met hoogwaardige informatievoorziening de basis van ons werk. Marketing (incl. destinatie management) die bijdraagt aan spreiding (o.a. het verlengen en verbreden van het seizoen) is noodzakelijk en uitdagend, met beperkte budgetten. Verbinding met partners zoals Merk Fryslân en het NBTC is daarom van cruciaal belang.

Uniek aan onze organisatie is de kracht van de verbinding gecombineerd met ons ondernemend vermogen. Dat is een kracht om beleid om te zetten in uitvoer. We vinden plannen leuk, maar ze uitvoeren en tot een succes brengen nog veel leuker.

Als team kijken we uit naar de toekomst. We hebben plezier in ons werk en hebben voor ons gevoel de wind mee. Tegelijkertijd beseffen we dat er voor onze leden maar ook voor onze organisatie uitdagende tijden aan gaan komen. Binnen die dynamiek blijven we werken aan onze kerntaken, zoekend naar kansen om onze doelstellingen te behalen en nieuwe kansen te ontdekken.

Namens het hele team wens ik u veel leesplezier,

Floriaan Zwart
Directeur VVV Waterland van Friesland

MISSIE EN VISIE

Onze missie en visie laten zien wie we zijn, wat we doen en wat we met elkaar willen bereiken. Als regio en als organisatie. We omschrijven hiermee wat onze gezamenlijke toekomstdroom is. Alles wat we doen toetsen we hieraan. Zo weten we zeker dat we op de goede weg zijn én blijven.

Missie

We zijn de stuwende kracht en verbinder van de gastvrijheidseconomie in bestemming Waterland van Friesland. Samen met onze leden creëren we duurzame economische waarde. Al onze producten en diensten zijn bedoeld om inspiratie, gemak en een welkom te bieden. Zowel direct aan de toerist en de inwoner als faciliterend richting de ondernemers.

Visie

**EEN JAAR ROND DUURZAAM
RECREËREN DOOR INWONER EN TOERIST
IN WATERLAND VAN FRIESLAND**

KERNTAKEN

VERBINDEN

We zijn de spil tussen stakeholders van de gastvrijheidseconomie in Zuidwest Friesland. Het verbinden in de regio is de belangrijkste kerntaak van VVV Waterland van Friesland. Het loopt als een rode draad door alle werkzaamheden heen.

GASTVRIJHEID

Het fundament van een aantrekkelijke bestemming. We laten de gast welkom voelen op een authentieke wijze vanuit onze eigen identiteit. Gastvrijheid is een beleving van de gast die wordt bereikt door goed gastheerschap en gastgerichtheid.

INFORMATIE

Informatievoorziening begint bij de menselijke behoefte om iets te willen weten. In de (digitale) overvloed aan informatie brengt VVV Waterland van Friesland overzicht. Dat wordt inspirerend aangeboden via eigen middelen, via onze gastvrouwen en -heren, ondernemers en stakeholders.

MARKETING

Het presenteren van de regio op een zo aantrekkelijk mogelijk manier om meer bezoekers te trekken. We doen dat met een passende boodschap bij de beoogde doelgroep in elke stap van de klantreis. Onze verhalen geven we hierin de hoogste prioriteit.

ORGANISATIE

Het fundament onder verbinden, gastvrijheid, informatievoorziening en marketing. Onze mensen zijn hierin het belangrijkste kapitaal: hun expertise, enthousiasme en slagkracht maken het mogelijk om de kerntaken optimaal uit te voeren.

VERBINDEN JAAR 2023

Verbinden van de sector met de opgaven van nu

Ons land en ook onze sector staan voor grote uitdagingen. Denk hierbij aan de arbeidsmarkt, gezondheid, energie transitie, de stikstof problematiek en de (her)inrichting van ons landschap. Wij willen als organisatie hier een actieve bijdrage aan leveren door (op gemeente niveau) aan tafel te zitten met, of via onze leden. Het is hierbij van belang dat politiek het besef groeit dat de waarde van onze sector niet puur economisch is maar ook grote invloed heeft op de leefomgeving en sociale processen.

Het netwerk van VVV Waterland van Friesland is in 2022 verder gegroeid en verdiept. Centraal in dit netwerk staan onze ruim 875 leden. Alleen samen met onze leden kunnen we inspireren en verleiden. Maar ook werken aan een duurzame bestemming, met brede welvaart en een jaar rond recreatie.

Ledengroei mag geen doel zijn zonder dat we werken aan het behoud-, en het verdiepen van de relaties met onze leden. In 2023 streven we naast een groei van 100 leden dan ook veel meer naar een krachtiger netwerk.

Een krachtig netwerk betekent enerzijds dat onze leden nauw met ons in contact staan en gebruik maken van onze producten en diensten en anderzijds dat wij de verbinding zijn tussen onze leden en overige stakeholders. Ook in 2023 zullen we daarom relaties met de organisaties om ons heen blijven leggen en verstevigen.

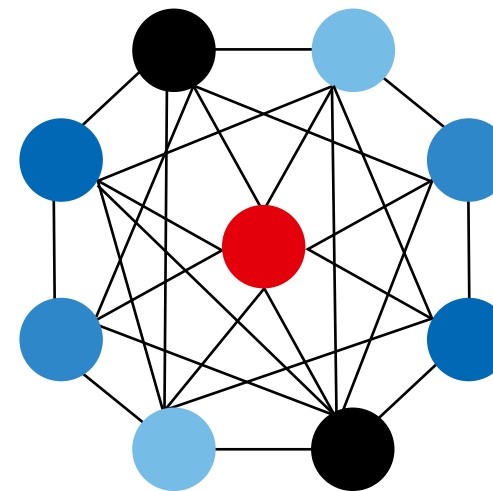
Wij geloven dat wanneer onze leden en belangrijkste stakeholders enthousiast zijn over onze organisatie dit het fundament is voor de toekomst. Daarom stellen we onszelf, bij de werkzaamheden die we doen, steeds de vraag wat de toegevoegde waarde is voor deze partijen.

Basiswerkzaamheden 2023

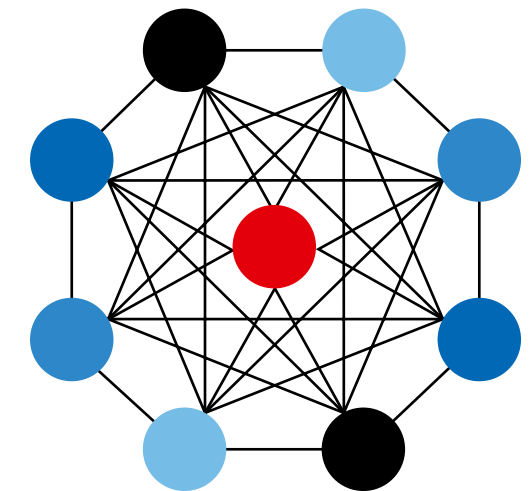
- Werven en verbinden van (nieuwe) leden via presentaties, bezoeken, medewerkers, vrijwilligers, LinkedIn campagne, netwerkbijeenkomsten en producten
- Relaties met leden onderhouden door middel van direct mailing, post, ledennieuwsbrief, LinkedIn, besloten Facebookpagina, zakelijke website, ledenvergadering (ALV), netwerkbijeenkomsten, foldermarkt, telefoon en bezoeken
- Leden adviseren over producten en diensten, deze verder blijven ontwikkelen en hiermee leden binden. Denk hierbij aan zoek en boek, deelname persreizen, deelname aan cursussen en trainingen, mogelijkheden voor extra promotie via advertenties en online marketing etc.
- Presentaties en afspraken met ondernemersverenigingen en promotieclubs
- Overleggen en samenwerking met stakeholders binnen en buiten de regio
- Aanhaken op provinciale en regionale initiatieven om data te verzamelen en verspreiden
- Beleidsmatig en praktisch aanhaken op maatschappelijke ontwikkelingen
- Kennis over de sector actief delen met onze stakeholders
- Aanhaken bij nieuwe initiatieven en ontwikkelingen

Verbinden is de basis, het is de motor voor een succesvolle regio. Verbinden wordt vaak ondergewaardeerd door een focus op concrete producten en output. Maar juist door verbinding ga je kansen ontdekken, samenwerken, vernieuwen, verbeteren en leren. Zo is vanuit de verbinding onze organisatie ontstaan en daarin hebben we onze eigen verwachtingen overtroffen. Blijvend investeren in verbinding als een stuwende kracht in de gastvrijheidseconomie zorgt voor samenwerken. En dat is belangrijk in een snel veranderende omgeving waarin we op weg zijn naar een jaar rond duurzaam recreëren. Samen sta je nu eenmaal sterker.

2023

2025

Als netwerkorganisatie wil VVV Waterland van Friesland verbinden met musea, kunst- en cultuurorganisaties, ondernemersverenigingen, promotieverenigingen/stichtingen, belangenbehartigers (Werkgroep Vrije Tijd, OVRT), regiomarketingorganisaties, Merk Fryslân, NBTC, Nationaal landschap en natuurorganisaties, ondernemers en leden VVV Waterland van Friesland, inwoners, Gemeenten De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân, Provinsje Fryslân, Toerisme Alliantie Friesland (TAF), Mediapartners (YING Media), onderwijsinstellingen, Kennisnetwerk Destinatie Nederland en VVV Nederland.

Directeur Floriaan Zwart heeft vanuit VVV Waterland van Friesland zitting in de TAF (Toerisme Alliantie Friesland), bestuur Stichting VVV Nederland, bestuur Vlecke Marketing Joure en de werkgroep Vitaal Landschap SWF. Daarnaast is hij schipper van de opgave Dagrecreatieve Netwerken (onderdeel van de provinciale uitvoer agenda Gastvrij Fryslân 2028).

FOCUSPUNTEN 2023

Sector vertegenwoordigd bij opgaven van deze tijd

Wij willen dat onze sector aan tafel zit (via onze leden of onszelf) waar (politiek) de opgaven van deze tijd worden besproken. We geloven dat de gastvrijheidssector oplossingen in huis heeft op het gebied van gezondheid, verduurzaming, biodiversiteit, stikstof problematiek en de gevolgen hiervan en de landschappelijke opgaven. Waar mogelijk dragen we bij aan de verbinding en samenwerking binnen onze sector.

Meer (politieke) focus op de totale maatschappelijke waarde

We vragen niet alleen aandacht voor de economische waarde van onze sector maar ook voor de waarde voor de leefomgeving en sociale processen. Vanuit dit perspectief stimuleren we het inzicht hoe onze sector bijdraagt aan de brede welvaart.

Friesland brede visie op bestemmingsontwikkeling

We willen stimuleren en meedenken richting een Friesland brede visie voor de bestemming 'Friesland'. Een regionale doorvertaling (door de beide gemeenten) is hierbij een wens die willen aanjagen. Idealiter komt deze visie tot stand met

input van vele stakeholders in ons gebied waaronder onze leden en inwoners. De zogenaamde Sustainable Development Goals (SDG) welke zijn afgesproken in VN verband zijn hierbij een belangrijke richtlijn. Onze organisatie heeft, samen met haar leden, de kracht om visie en beleid om te zetten in concrete actie.

Verbinden met groeiend aantal leden

In 2023 verwachten we richting de duizend leden te groeien. Een krachtige verbinding via bijeenkomsten, producten, afspraken en communicatie kanalen is nodig om de betrokkenheid van onze leden te borgen en waar nodig te vergroten. Wij werken hiervoor met een ledenplan incl. communicatie planning.

Sprediden in tijd en ruimte

Welke visie of beleidsdocument je ook leest. Spreiden in tijd en ruimte blijft een belangrijk punt van aandacht. Dit willen we blijven aanjagen via praktische en uitvoerbare plannen. Onze projecten en campagnes rondom de pontjes, wintervaren, LUNA Waterstad, winterzwemmen en winterkamperen zijn hier voorbeelden van.

Wil je meer weten over onze plannen, acties en doelstellingen voor onze kerntaak verbinden in 2023? Neem dan contact op met Sietje, Arent of Gelske via info@waterlandvanfriesland.nl

GASTVRIJHEID JAAR 2023

Blijvend investeren in gastgerichtheid en gastheerschap

In 2022 hebben wij serieus geïnvesteerd in de gastgerichtheid van onze organisatie alsmede de kwaliteit van het gastheerschap van onze medewerkers, vrijwilligers en ook leden. Ook in 2023 willen wij hiermee doorgaan. Investeren in een gastvrije bestemming is noodzakelijk om te komen tot een duurzame bestemming met brede welvaart.

Een stuk van de gastgerichtheid is aanwezig in de andere kerntaken. Denk hierbij aan de opgave seizoensverlenging (het hele jaar rond gastvrij), de toeristische inspiratie en informatie die we geven en ontwikkelen (magazine, routes, Uitagenda, website etc.), ticketverkoop en zoek en boek of juist het gastvrije netwerk wat wij vormen met onze leden.

Onze vrijwilligers en baliemedewerkers zijn van groot belang voor onze organisatie. Samen met onze leden zijn zij het gastvrije gezicht van onze regio. In 2022 mochten wij meer dan 19 nieuwe vrijwilligers begroeten. We hopen dit in 2023 verder uit te breiden maar door de flinke groei in aantal vrijwilligers in 2021 én 2022 is de noodzaak hiervan minder groot.

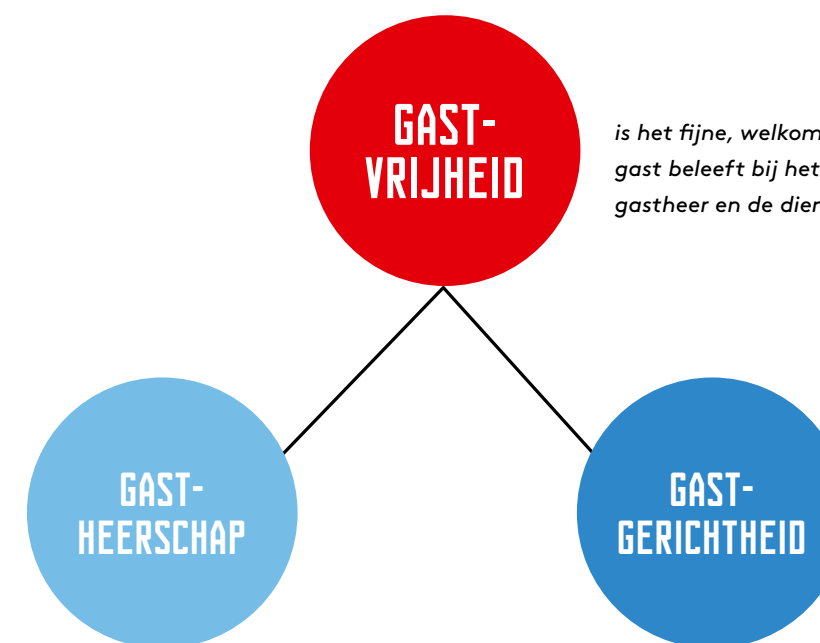
De investeringen in 2022 om onze gastvrouwen en -heren (en die van onze leden) actief te informeren, inspireren en opleiden tot een goede gastheer/vrouw zetten we door. Daarbij gaan we gebruik maken van specifieke trainingen via het nieuwe provinciale e-learning platform dat mede op ons initiatief wordt ontwikkeld. Daarbij willen we in 2023 een eerste stap zetten om gastvrijheid in te zetten om te spreiden. Onze gastvrouwen- en heren kunnen hier een gerichte taak in vervullen.

In 2023 hopen we onze eerste interactieve bezoekerscentrum in Heeg te openen. Dit bezoekerscentrum moet als voorbeeld dienen voor andere plekken in onze regio (en Friesland) om op een moderne en eigentijdse manier inwoner en toerist te inspireren en activeren om er op uit te trekken in de regio.

BASISWERKZAAMHEDEN 2023

- Beantwoorden van vragen aan de balie, per mail en telefoon
- Cursussen (gastgerichtheid, Duits etc.), bedrijfsbezoeken organiseren voor gastvrouwen en -heren. Zowel voor eigen vrijwilligers en medewerkers als voor leden met een informatiepunt functie
- Trainingen ontwikkelen en gebruik stimuleren (door medewerkers, vrijwilligers en leden) van het provincie brede e-learning platform
- Behouden, verbinden en betrekken van onze vrijwilligers bij de organisatie (bijeenkomsten, uitjes, opleiding, presentjes etc.)
- Ondersteuning van externe VVV informatiepunten (30)
- Organiseren en beheren van eigen VVV informatiewinkels (5)
- Ondersteuning en beheer van de VVV inspiratie tablets (24)
- Ontwikkelen van gastvrije producten die de naam en branding van onze regio laden en zorgen voor extra inkomsten
- Werven van onze gastvrouwen en -heren
- Webshop met onze (informatie) producten

Gastvrijheid is het hart van een aantrekkelijk bestemming. Gastvrijheid is het welkome gevoel dat een gast ervaart door de oprechte aandacht en hartelijkheid die hij ontvangt. Gastvrijheid is de totaalbeleving, die wij zo optimaal mogelijk willen faciliteren. Het ervaren van gastvrijheid is van belang als we ambassadeurs willen hebben voor onze regio en als we willen dat nieuwe mensen langskomen en blijven komen. Gastvrijheid is een beleving van de gast die je bereikt door goed en inspirerend gastheerschap en gastgerichtheid. Dat bereik je niet alleen door digitale informatie en het inzetten van vrijwilligers. Het toenemend verwachtingsniveau van onze gasten vraagt om (financiële) investeringen waarmee we hen nog meer kunnen inspireren en nog meer thuis kunnen laten voelen.

is het fijne, welkome gevoel dat de gast beleeft bij het contact met de gastheer en de dienst van het bedrijf.

is naar beste kunnen, vanuit je hart, een gast oprechte aandacht, veiligheid en comfort bieden.

is de registreerbare en tastbare wijze waarop een dienst geleverd wordt aan een gast.

FOCUSPUNTEN 2023

E-learning platform

Op ons initiatief is er vanuit de opgave Dagrecreatieve Netwerken een e-learning platform in ontwikkeling met provincie brede maar ook regio specifieke trainingen. Zo kan een ieder die haar gasten gastvrij wil ontvangen hier kennis opdoen om deze inspiratievol te kunnen overdragen.

Ruime openingstijden en meer bezoekers

In 2022 hebben we een test gedaan met ruimere openingstijden van onze VVV locaties waaronder feestdagen en zondagen in het hoogseizoen. In 2023 willen we dit vasthouden en waar mogelijk verder verruimen. Hiermee dragen we bij aan een gastvrijere regio. Ook willen we er voor zorgen dat het aantal bezoekers die onze locaties bezoeken gaat stijgen.

(Online) klantenservice

In 2022 is er voorbereid en getest om meer professioneel onze gasten per mail, telefoon en chat te woord te staan. In 2023 willen we dit definitief implementeren zodat vragen snel worden beantwoord en gasten gastvrij worden geholpen.

Digitalisering training vrijwilligers en informatiepunten

Activiteiten en overnachtingen zijn steeds breder online te boeken. Routes zijn digitaal te downloaden en te delen met een eigen device. We willen onze medewerkers, vrijwilligers

en informatiepunten informeren en trainen om optimaal gebruik te maken van deze digitale mogelijkheden ter verbetering van de gastvrijheid.

Doorlopende inspiratie voor informatiepunten

In 2022 is het contact met onze informatiepunten flink aangehaald. Via whatsapp groepen is er een start gemaakt met directe inspiratie en informatie (filmpjes). Deze directe vorm van informeren over relevante tips voor baliemedewerkers wordt erg gewaardeerd en gaan we in 2023 intensiveren.

Bezoekerscentra Heeg en Stavoren

In Heeg zal begin 2023 een gloednieuw bezoekerscentrum haar deuren openen. Hiermee wordt een eerste 'ouderwetse' VVV winkel omgetoverd tot interactief inspiratiecentrum. Voor Stavoren loopt een vergelijkbaar traject waar we in 2023 de definitieve ontwerpen en fondsenwerving afronden. Eind 2023 zal naar verwachting de verbouwing plaatsvinden. In Hindeloopen willen we actief bijdragen met kennis en ideeën bij de geplande grote renovatie van Museum Hindeloopen.

Webshop

Onze webshop is verouderd. In 2023 willen we deze graag updaten zodat meer (potentiële) gasten onze inspiratie en informatie producten gaan vinden en aanschaffen.

Wil je meer weten over onze plannen, acties en doelstellingen voor onze kerntaak gastvrijheid in 2023? Neem dan contact op met Simonia, Maaïke of Marjan via info@waterlandvanfriesland.nl

INFORMATIEVOORZIENING JAAR 2023

Informatie breed gedeeld en gebruikt

De afgelopen jaren hebben wij veel geïnvesteerd in goede en inspiratieve informatie. Denk hierbij aan het magazine, de kranten, de inspiratiekaart, narrowcastingschermen, Uitagenda, stadswandelingen, de regiokaart etc. Maar ook onze ontwikkelde verhaallijnen bieden steeds weer een schat aan informatie die we op verschillende manieren kunnen inzetten en gebruiken.

Doordat in 2022 het boekbaar aanbod van activiteiten en accommodaties flink is gegroeid hebben we hiermee de actuele beschikbaarheids- en prijsinformatie flink verbeterd. Ook in 2023 blijven we hier aandacht aan besteden. Vanuit de opgave dagrecreatieve netwerken wordt momenteel extra aandacht besteed aan het ondersteunen van ondernemers om hun activiteiten online boekbaar te maken.

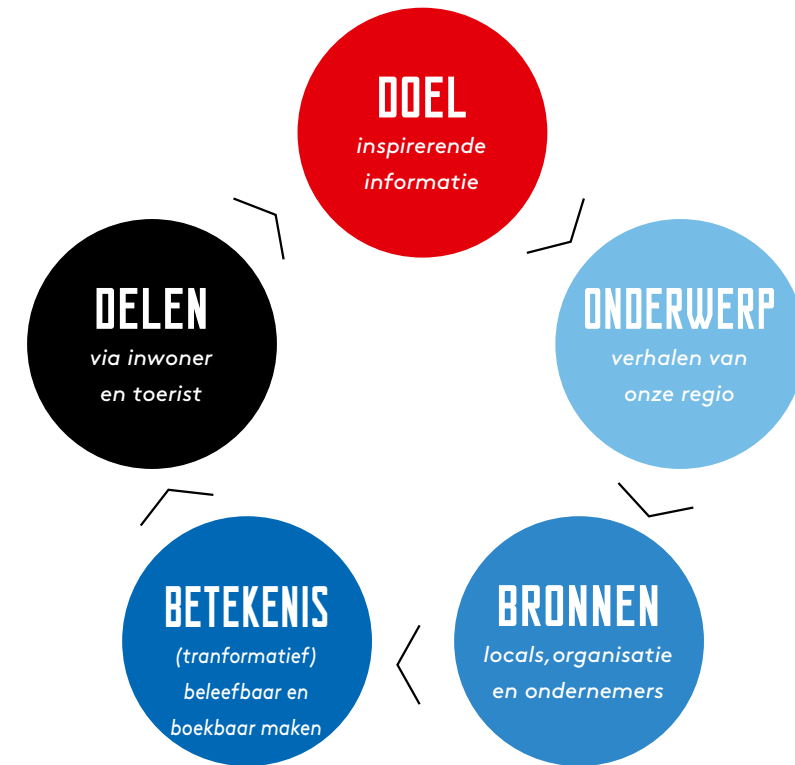
Met dit brede palet aan informatie, producten en systemen hebben we goud in handen om de hele klantreis te ontsluiten. Maar tegelijkertijd wordt deze informatie nog niet voldoende gevonden/gepresenteerd door onze eigen leden maar ook organisaties zoals het NBTC, Merk Fryslân en lokale promotie verenigingen. Persoonlijke verbinding, slimme koppelingen en de nieuwe Uitagenda- en routewidgets moeten bijdragen aan het verder benutten van deze kansen. Met uiteindelijk doel om zoveel als mogelijk inwoners en toeristen te bereiken met de juiste informatie.

In 2023 gaan we een stap zetten in verdere vertaling van onze site, routes en stadswandelingen. De Duitse markt heeft veel potentie en de Duitse gast is erg gesteld op haar eigen taal. Door hier meer en meer op in te spelen verwachten we een groter bereik van onze informatie.

BASISWERKZAAMHEDEN 2023

- Verzamelen en publiceren van evenementen op de website en in de krant (maandelijks en in eigen Uitkranten) ten behoeve van een complete Uitagenda
- Wekelijks mailen van een digitale Uitagenda voor de komende week die te downloaden en printen is voor inwoners en gasten
- Beheren seizoen specifieke content op de narrowcasting schermen
- Toevoegen van nieuw aanbod in het tickets- en 'zoek en boek' systeem, en het door ontwikkelen van deze systemen
- Opmaken, controleren en uitbrengen van (regio)kaarten, stadsplattegronden en wandelingen
- Verzamelen, bewerken, verbeteren en publiceren van informatie ten behoeve van het NBTC, Merk Fryslân en lokale promotie clubs
- Beheren, verbeteren en toevoegen van routes op onze website
- Beheren, toevoegen en verbeteren van POI's (Points of Interest) op onze website
- Schrijven en updaten van toeristische informatie op onze website
- Vertalen van teksten in Duits en Engels in onze uitgaven en producten

én via onze eigen
inspiratie producten,
leden, Merk Fryslân,
NBTC en overige
stakeholders

Inspirerende informatie is een constant doorlopend proces van verzamelen, verrijken en verspreiden.
VVV Waterland van Friesland wil dit proces blijven aanjagen.

FOCUSPUNTEN 2023

Stadswandelingen en dorpskuiers

In 2022 zijn er vijf (van de zeven) nieuwe 16 pagina's tellende stadswandelingen geïntroduceerd. In 2023 willen we ook de laatste twee stadswandelingen maken aangevuld met dorpskuiers van bijvoorbeeld Heeg, Lemmer, Joure en Makkum.

Vertalingen stadswandelingen

De nieuwe boekjes van 16 pagina's met stadswandelingen en routebeschrijvingen per stad zijn een groot succes. Daarom willen we deze wandelingen (inclusief de nog te ontwikkelen wandelingen) vertalen naar het Duits.

Doorontwikkeling Uitagenda

In 2023 willen we onze positie verstevigen als de autoriteit op het gebied van evenementen en eropuit tips in Zuidwest Friesland. Dit betekent dat we bereik en gebruik willen vergroten. Maar ook intensiever contact aangaan met organisatoren aangezien wij hen kunnen helpen met (online) ticket verkoop, extra promotie, maar ook met kennis over het organiseren van een geslaagd evenement. Daarvoor gaan we een bijeenkomst organiseren voor organisatoren, promotieverenigingen, dorpsbelangen en ondernemersverenigingen om hen te helpen en inspireren.

Doorontwikkeling en vertalingen website

In 2022 zijn er tientallen informatie pagina's verbeterd en toegevoegd aan onze website. Ook in 2023 blijven we hier actief op inzetten om meer (potentiële) gasten goed te informeren. Daarnaast willen we een groot deel van deze pagina's vertalen naar het Duits. Een test in 2022 leerde dat dit veel potentie heeft. Ook streven we op de website naar een betere integratie van doorlopende activiteiten en eenmalige evenementen via een heldere filter structuur. Daarbij streven we ook naar een betere integratie tussen het boekbare en niet boekbare aanbod.

Vergroten widget implementatie

De widget die onze Uitagenda en routes drietalig op externe websites toont is nu al een groot succes. In 2023 willen we het aantal geplaatste widgets flink uitbreiden om zo als netwerk van ondernemers in Zuidwest Friesland elkaar te versterken en de informatievoorziening op veel extra websites altijd up-to-date te maken.

Offline routepilot

In 2022 zijn vele routes geoptimaliseerd en vertaald in onze database. In 2023 willen we een start maken met het uitrollen van offline beschikbaarheid van deze routes bij leden, informatiepunten en onze VVV Winkels. Dit zal zijn in de vorm van handige A5 boekjes van 8 pagina's incl. knooppunten en interessante tussenstops.

Wil je meer weten over onze plannen, acties en doelstellingen voor onze kerntaak informatievoorziening in 2023?
Neem dan contact op met Anna, Boukje of Lisette via info@waterlandvanfriesland.nl

Inspirerende informatie is de sleutel voor succesvolle marketing en gastgerichtheid. Goede informatie die enthousiast maakt, sluit naadloos aan bij alle fasen van de klantenreis. Onze informatie helpt partners als Merk Fryslân om aandacht te genereren voor onze regio. Ze helpt bij de overweging (Verhalenroutes, Uitagenda), draagt bij aan een makkelijke reservering (zoek en boek, ticketing) en helpt tijdens het maken van de reis (routes, kaarten, (stads) wandelingen). Daarbij is het noodzakelijk dat alle informatie een eenduidige, herkenbare én inspirerende uitstraling heeft. Wanneer informatie zo is georganiseerd dat zij naadloos aansluit op de klantenreis, dan is dit een basis voor een succesvolle bestemming waarvan toerist, inwoner en bedrijven profiteren.

MARKETING JAAR 2023

Vermarkten van het DNA van de regio

In 2023 leggen we de focus op de verhaallijn Stromen, reis langs waterwerken en -wegen. Of beter gezegd: het DNA van Waterland van Friesland. Het water stroomt hier letterlijk door de aderen van de regio en figuurlijk door de aderen van de mensen die hier wonen. Binnen deze verhaallijn geven we aandacht aan het verbreden van het seizoen. Hiervoor ontwikkelen we waar nodig beleefbaar aanbod. Voor de promotie leggen we verbinding met de waterlijn van het NBTC en de campagnes van Merk Fryslân.

Wat betreft de marktafbakening leent dit eigenzinnige verhaal en bijbehorende campagnes zich voor een benadering richting de Nederlandse en Duitse markt, waar mogelijk in samenwerking met Merk Fryslân en het NBTC. We voorzien hen hierin van inspiratieve content en (boekbaar) aanbod om campagne mee te voeren. De doelgroep Friezen blijven we intensief benaderen voor met name dagrecreatief aanbod. Qua doelgroep blijven we ons richten, evenals Merk Fryslân op de zogenaamde Nora en Paul en wat betreft Friesland richten we ons ook op 'mainstream' Mary.

Het doel is om in 2025 volledig gegroeid te zijn naar een DMMO. Alle stappen zijn hiervoor vrijwel gemaakt, waarbij alleen nog de data aandacht nodig heeft. Hieraan wordt gewerkt vanuit de provinciale data opgave en de gemeenten. Onze eigen data vanuit bezoekers VVV en website zijn op orde en wordt dagelijks verrijkt. Het aanbod wordt dagelijks beter boekbaar en beleefbaar. In 2023 verwachten we hier weer grote stappen wat betreft volume voor te gaan maken. Ook wat betreft interactie gaan we in 2023 de chatfunctie op de zoek en boek webpagina uitbreiden naar de homepagina om het interactie volume te kunnen vergroten.

Ook in het jaar 2023 zetten we marketing en destiniatiemanagement in om het plan een jaarrond 'Gastvrij Waterland van Friesland' te realiseren. In Waterland van Friesland vinden de meeste overnachtingen van het Friese vasteland plaats. Het belang van spreiden in met name tijd is daardoor in onze regio meer van belang. Daarom jagen we, waar mogelijk, om stap voor stap openingstijden van bedrijven, culturele instellingen en gemeentelijke faciliteiten, (jaarrond) langer open te zijn. Bovendien maakt deuren een jaarrond open doen onze regio gastvrijer. De successen die zijn geboekt blijven we aanjagen. We zetten ons in om van LUNA Waterstad in Sneek een blijvend evenement te maken. Ook blijven we aanjagen dat de geschikte pontjes in maart en november ieder weekend extra gaan varen. Ook geven we in 2023 weer aandacht aan seizoenverlengende activiteiten zoals winterkamperen, winterfietsen, winterzwemmen, wandelen, vogels spotten, sportvissen, auto- en camperroutes.

Alles is marketing. Van de toon van onze e-mails, het opnemen van de telefoon, de uitstraling in de VVV winkels en natuurlijk de campagnes die we voeren om onze doelgroep in het hart te raken. In elke stap van de klantreis moet de merkbeleving hetzelfde zijn. Hierin geven we onze verhalen de hoogste prioriteit. Onze verhalen vertellen op een eigenzinnige manier hoe het water het land heeft vormgegeven. Het juist inzetten van verhalen, middelen, onze sterke visuele identiteit én krachtige netwerk van leden zorgt voor spreiding, seizoensverlenging en geeft ons de mogelijkheid om te profiteren van het toenemend (binnenlandse) toerisme.

BASISWERKZAAMHEDEN 2023

- Organiseren van persreizen en hierbij leden actief aanhaken
Daarnaast op dit gebied ook actief samenwerken met Merk Fryslân
- Het (laten) schrijven van inspiratieblogs voor op onze website en sociale media kanalen
- Doorontwikkelen van onze verhalenroutes inclusief het meer beleefbaar en boekbaar maken
- Communiceren met toeristen en inwoners via onze sociale media kanalen en nieuwsbrief
- Uitbrengen van een meertalig inspiratiemagazine en inspiratiekranten die huis-aan-huis verspreid worden
- Website optimaliseren voor de gebruiker inclusief aanpassen aan de seizoenen/campagnes
- Website drietalig inrichten en vertalingen van teksten verzorgen
- Website optimaliseren voor vindbaarheid in zoekmachines
- Opzetten en beheren van marketingcampagnes. Waar mogelijk aanhaken bij Merk Fryslân
- Ambassadeurscreatie en verbinding via wedstrijden, reviews en interactie
- Aanhaken op netwerken of initiatieven die ons helpen om de doorontwikkeling tot DMMO te bewerkstelligen

FOCUSPUNTEN 2023

Focus op verhaallijn Stromen

Ook in 2023 gaan we verder met onze ontwikkelde verhaallijnen. Deze verhaallijnen gaan we nog meer verweven in onze website, magazine en Uitkranten en we voegen hier beleefbaar aanbod aan toe. Indien er een duurzaam aspect aanwezig is, krijgt dit extra aandacht. In 2023 ligt de focus op de verhaallijn Stromen.

Campagne en contentkalender per seizoen

Begin 2023 wordt weer de contentkalender inclusief marketingdoelstellingen gedeeld met al onze stakeholders. Hierin presenteren we de campagnes van 2023 inclusief tijdslijn en volgen we de seizoenen. Alle communicatiemiddelen (website, narrowcasting, social media, kranten, etc) worden volgens deze kalender aangepast.

Seizoen verlengend aanbod

We vragen cultuur, politiek en ondernemers om een stap te zetten in maart betreffende seizoensverlenging. We maken jaarronde activiteiten zoals winterfietsen, winterwandelen, sportvissen, vogels spotten, winterzwemmen, autoroutes en winterkamperen zichtbaarder en meer beleefbaar. Een jaarronde evenementenkalender jagen we aan. Samen met Dagrecreatieve netwerken maken we seizoenverlengend aanbod online zichtbaarder. Hierbij blijven we inzetten op het doorvaren van pontjes en boten.

Optimaliseren magazine en krant jaarrond

Ons magazine wordt weer geoptimaliseerd. Bestaande content wordt hergebruikt, waar nodig opgefrist en de

focus wordt verlegd naar Verhalenroute Stromen. Onze drie kranten (voorjaar, zomer en najaar) blijven Uitkrant heten waarbij meer actuele inspiratie naar voren komt: de Uitagenda en eropuit tips van het seizoen. We gaan onderzoeken of er ook een winter Uitkrant kunnen uitgeven.

Volume boekbaar aanbod verhogen

Het boekbare aanbod is goed geïntegreerd in onze website. In 2023 willen we een inhaalslag maken qua vertalingen in het Duits en Engels. Ook onderzoeken we automatische vertaal mogelijkheden via Google. Verder ligt vooral de aandacht op het creëren van volume op boekbaar aanbod door meer logiesaccommodaties en dagrecreatief aanbod aan te laten sluiten. Ook ligt de aandacht op het verzamelen van reviews, om vertrouwen te bieden aan toekomstige boekers. De samenwerking met Merk Fryslân en de overige regio's gaat haar vruchten afwerpen zodat het boekbare aanbod op meer plekken getoond kan worden.

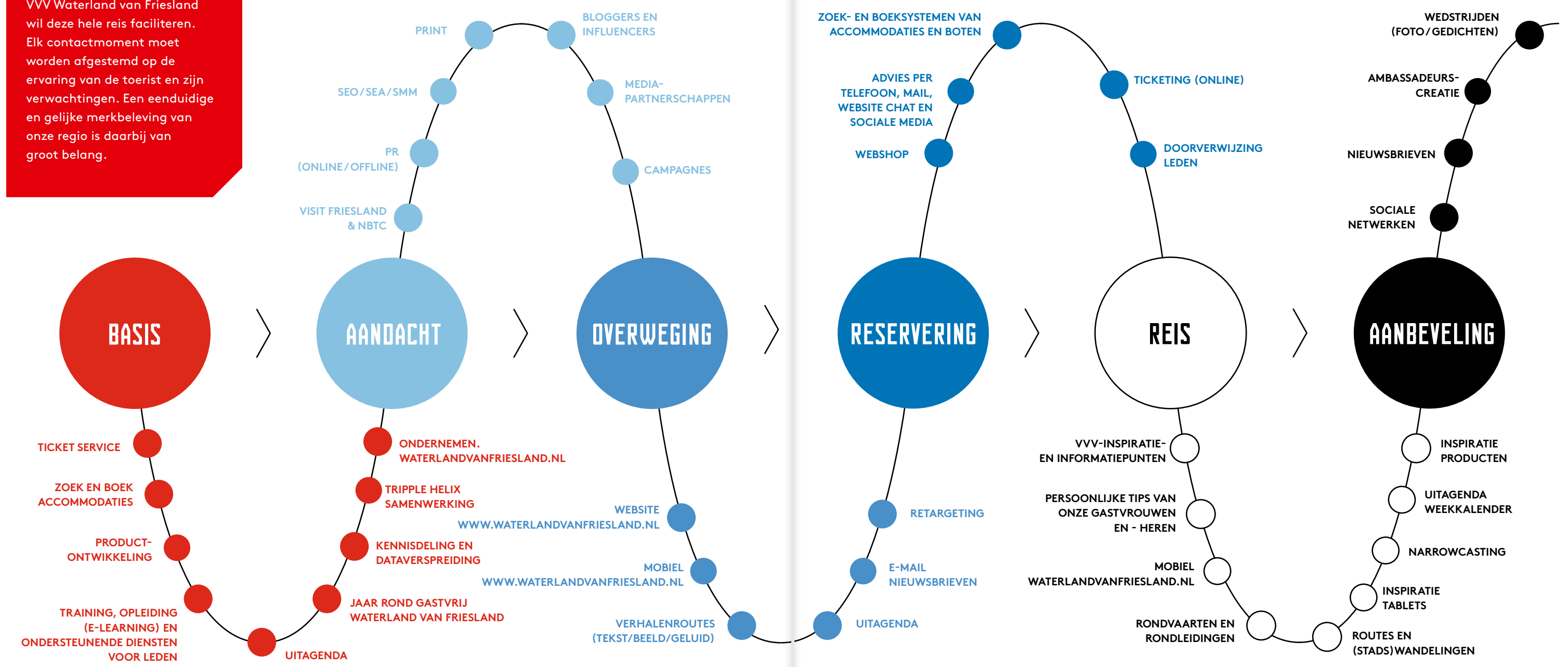
Data initiatieven moeten nog op stoom komen

Ook in 2023 blijft de sterke wens om actieve aansluiting te hebben bij de Provinciale opgave inzake 'data op orde' en de betrokken stakeholders. We geloven dat data voor ons als organisatie en onze leden van groot belang is om de juiste keuzes te maken voor de toekomst. De actieve aansluiting is gelegd, het wachten is op de resultaten van deze Provinciale opgave. Daarnaast zien we zelf steeds meer mogelijkheden om relevante data te verkrijgen via onze eigen systemen en website. Wanneer we dit kunnen combineren met toekomstige provinciale data verwachten we op basis van data nog betere keuzes te kunnen maken.

Wil je meer weten over onze plannen, acties en doelstellingen voor onze kerntaak marketing in 2023? Neem dan contact op met Grietje, Maaïke of Floriaan via info@waterlandvanfriesland.nl

KLANTREIS

Een klantreis (Customer Journey) is de denkbeeldige reis die een potentiële toerist aflegt van zijn oriëntatie tot na zijn bezoek aan onze regio. VVV Waterland van Friesland wil deze hele reis faciliteren. Elk contactmoment moet worden afgestemd op de ervaring van de toerist en zijn verwachtingen. Een eenduidige en gelijke merkbeleving van onze regio is daarbij van groot belang.

ORGANISATIE JAAR 2023

Blijven focussen op onze kerntaken

In 2022 was ons motto 'rust door focus'. De focus die we, met vallen en opstaan, in onze werkzaamheden hebben aangebracht zorgde er voor dat in de basis veel processen en werkzaamheden zijn verbeterd. Ook in 2023 willen we blijven focussen op onze kerntaken waarin dit jaarplan met focuspunten leidend is.

Onder dit jaarplan liggen nog enkele onderwerp specifieke interne jaarplannen. Geen uitgebreide documenten maar korte en krachtige plannen en doelstellingen die richting geven aan de taken die we uitvoeren gedurende het jaar. Per onderdeel wordt dit, waar nodig, aangevuld met een communicatie plan richting de verschillende stakeholders.

Ook in 2022 hebben we enkele nieuwe collega's mogen begroeten en zijn we doorgegroeid naar een meer kennisintensieve organisatie. Hierin zijn onze medewerkers en vrijwilligers ons grootste kapitaal. Via een vast en professioneel team kunnen wij een verschil maken voor onze leden en de regio.

Tegelijkertijd is meer medewerkers niet een garantie voor meer productiviteit. In het licht van stijgende loonkosten blijven we daarom kritisch kijken naar de inzet van onze medewerkers, de projecten en werkzaamheden die we oppakken en de toegevoegde waarde voor onze regio en leden.

In 2023 verwachten we meer inkomsten te kunnen genereren uit onze producten, diensten en de subsidie die wij ontvangen. Deze middelen worden vooral geïnvesteerd in onze vier kerntaken marketing, gastvrij, informatievoorziening en verbinden. Een gedeelte zal ook worden gebruikt om ons team te kunnen faciliteren.

Daarbij zal het team van VVV Waterland van Friesland via dit jaarplan, met doelstellingen, en de nog uit te brengen contentkalender goed voorbereid en met enthousiasme het jaar 2023 in gaan. De focus op verbeteren en verdiepen geeft tegelijkertijd ruimte voor reflectie op de koers en het inspelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen.

BASISWERKZAAMHEDEN 2023

- Personeelsbeleid voor betaalde medewerkers en vrijwilligers
- Planning van onze gastvrouwen en -heren
- Financiële administratie inclusief verantwoordingen
- Beheer van onze VVV locaties
- Kennis over- en ontwikkelingen in onze sector bijhouden
- Schrijven van persberichten

De rol van organisatie achter de bestemming verandert. Wanneer de rol verandert, zullen ook de mensen binnen de organisatie VVV Waterland van Friesland mee moeten veranderen. De energie en de competenties die we nu hebben, moeten we blijven ontwikkelen. Zo kunnen we de kerntaken kwalitatief goed uitvoeren. Alleen een toekomstbestendige organisatie draagt bij aan een duurzame bestemming.

KERNWAARDEN

FOCUSPUNTEN 2023

Vrijwilligers, vrijwilligers, vrijwilligers

Na twee coronajaren konden we in 2022 eindelijk weer écht in contact staan met onze vrijwilligers. In 2023 willen we dit bestendigen, intensiveren en waar nodig verbeteren zodat ze met plezier en betrokkenheid hun vrijwilligerswerk blijven uitvoeren.

Doorontwikkeling CRM

In 2022 is ons nieuwe CRM systeem geïmplementeerd. In 2023 gaan we het gebruik hiervan verder door ontwikkelen zodat het systeem zorgt voor tijdsbesparing bij tijdrovende klussen zoals bestellingen van onze leden. Daarnaast willen we via het systeem al onze communicatie laten verlopen.

Nieuwe documenten structuur

De manier waarop onze documenten worden opgeslagen en onderling gedeeld is verouderd. We willen een systeem implementeren met goede beveiliging, automatische back-ups en een fijne gebruikersinterface.

Investeren in het huidige team

We verwachten in 2023 geen nieuwe functies, tenzij we specifieke projecten toebedeeld krijgen. Focus voor 2023 is dan ook om te investeren in ons huidige team. Er wordt hard gewerkt en dat moet voldoende worden gewaardeerd. Ook teambuilding is en blijft van belang om elkaar te blijven waarderen, respecteren en motiveren.

Wil je meer weten over onze plannen, acties en doelstellingen voor onze organisatie in 2023? Neem dan contact op met Simonia, Marjan of Floriaan via info@waterlandvanfriesland.nl

DOELSTELLING PER KERNTAAK JAAR 2023

KERNTAAK EN DOEL

CIJFER

ONDERDEEL KLANTREIS

VERBINDEN		BASIS	AAN-DACHT	OVER-WEGING	RESER-VERING	REIS	AAN-BEVELING
Gewenste gemiddelde ledenbeoordeling	8,0						
Aantal extra nieuwe leden	50						
Aantal leden eind 2023	950						
Aantal te versturen leden nieuwsbrieven	17						
Aantal volgers ledenpagina LinkedIn	1000						
Ledenvergaderingen en netwerbijeenkomsten (incl. foldermarkt)	2						
Aantal e-learning trainingen voor leden	4						
Presentaties en overleggen bij en met stakeholders	80						
Aantal cluster specifieke bijeenkomsten	3						

GASTHEERSCHAP		BASIS	AAN-DACHT	OVER-WEGING	RESER-VERING	REIS	AAN-BEVELING
Aantal nieuwe vrijwilligers	10						
Cursussen en bijeenkomsten voor vrijwilligers, medewerkers en informatiepunten	6						
Aantal e-learning trainingen voor medewerkers en vrijwilligers	4						
Nieuwe producten in regio stijl	2						
Aantal beschikbare medewerkers voor (online) klantenservice	2						
Extra uren opening VVV locaties op zon- en feestdagen	250						

INFORMATIEVOORZIENING		BASIS	AAN-DACHT	OVER-WEGING	RESER-VERING	REIS	AAN-BEVELING
Updates, vertalingen en nieuwe POI's in database	250						
Aantal nieuwe website pagina's	60						
Aantal te vertalen website pagina's	120						
Aantal activiteiten/evenementen in de Uitagenda	1.000+						
Aantal plekken waar onze widget is geplaatst	150						
Aantal nieuwe stads- en dorpswandelingen	5						
Aantal offline uit te brengen routes	10						
Update routes inclusief vertalen	15						
Aantal nieuwe verhuureenheden in zoek en boek systeem	80						
Aantal nieuwe boekbare activiteiten via ticket service	16						

MARKETING		BASIS	AAN-DACHT	OVER-WEGING	RESER-VERING	REIS	AAN-BEVELING
Aantal paginaweergaven website	3.500.000						
Aantal sessies website	1.000.000						
Aantal unieke gebruikers website	600.000						
Bruto bereik campagnes	3.500.000						
Aantal abonnees nieuwsbrief	2.500						
Aantal volgers Facebook	11.000						
Aantal volgers Instagram	9.500						
Aantal uit te brengen kranten en magazine	4						
Aantal pers- en pr reizen	6						
Aantal nieuwe blogs en vlogs	20						
Campagne ambassadeurs creatie	1						
Aantal publicaties in externe media	50						

BEGROTING JAAR 2023

INKOMSTEN IN €

Subsidies gemeenten	€ 723.528,-
Contributies leden	€ 124.000,-
Provisie op tickets, zoek en boek, bonnen en diensten	€ 38.750,-
Verkopen informatie (winkel) producten	€ 191.750,-
Verkopen activiteiten, bonnen en tickets	€ 201.298,-
Ondersteuning, projecten en diensten (aanklikfonds)	€ 178.519,-
Overige inkomsten	€ 523,-

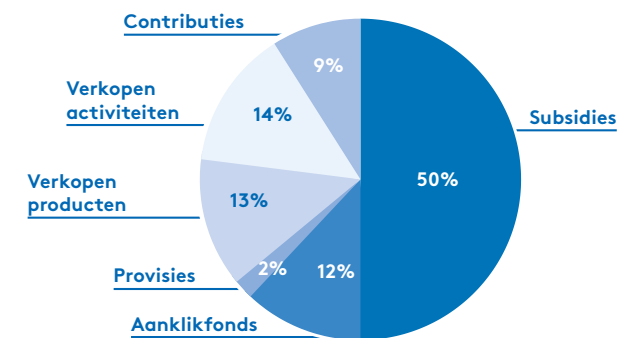
TOTAAL € 1.458.315,-

UITGAVEN IN €

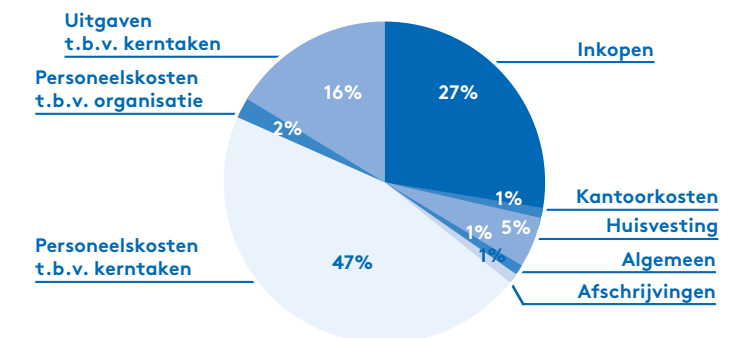
Inkopen (tickets, activiteiten, bonnen, projecten, producten etc.)	€ 389.496,-
Kantoorkosten	€ 17.648,-
Huisvestingskosten (kantoor en VVV inspiratie winkels)	€ 80.000,-
Algemene kosten	€ 15.945,-
Personeelskosten (ten behoeve van kerntaken)	€ 684.347,-
Personeelskosten (ten behoeve van organisatie)	€ 36.018,-
Marketing, Gastvrijheid, Informatievoorziening, Verbinden (out-of-pocket)	€ 236.111,-
Afschrijvingen	€ 15.436,-

TOTAAL € 1.458.315,-

INKOMSTEN IN %

UITGAVEN IN %

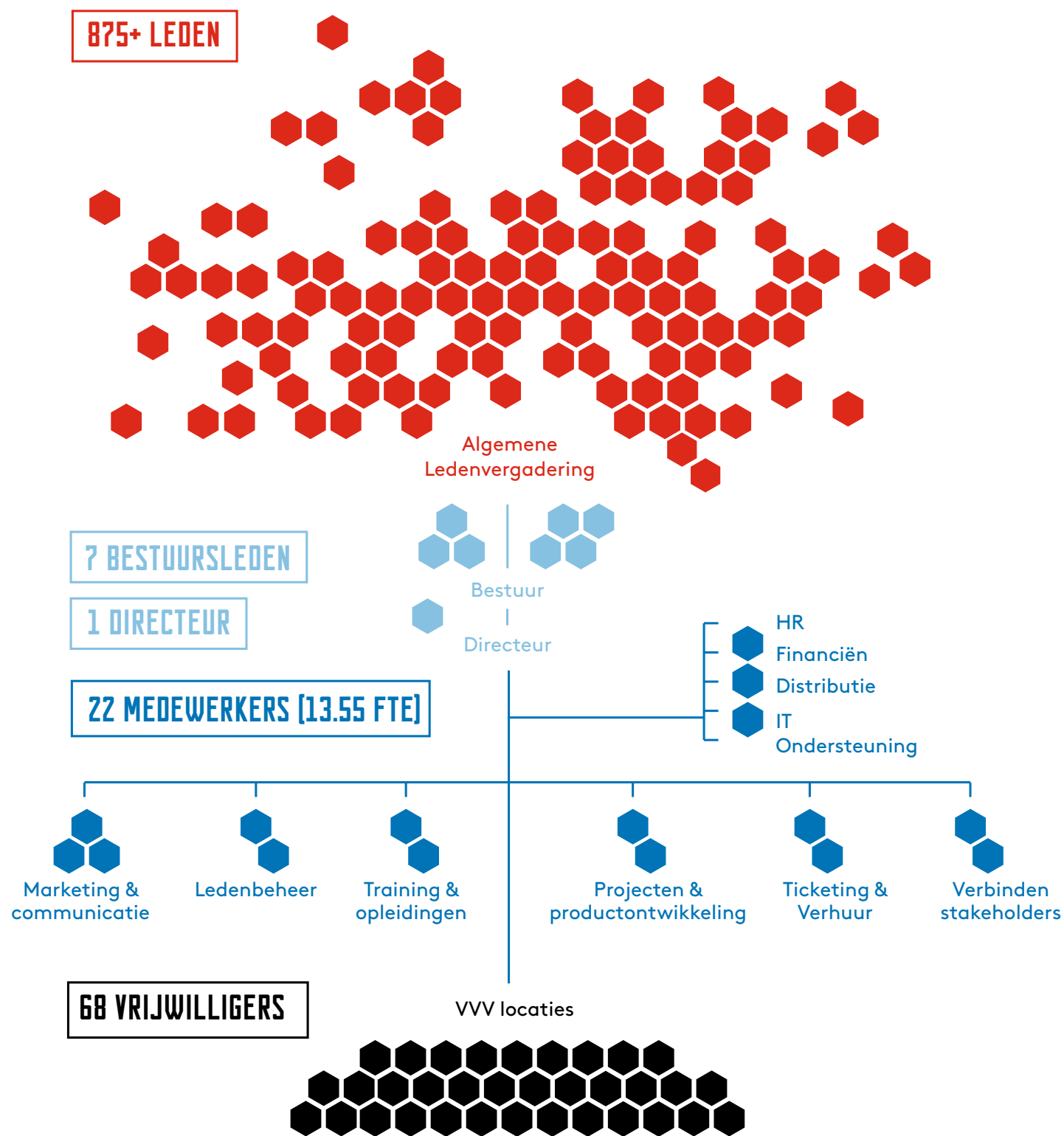

TOELICHTING

In 2022 waren wij nog voor 57% van onze inkomsten afhankelijk van subsidies. In 2023 verwachten wij dit te verlagen naar 50%. Door de hoge inflatie en stijgende energiekosten verwachten we hogere uitgaven aan personeel en huisvesting. Aan de uitgaven kant hebben wij de doelstelling om de overhead kosten zo laag als mogelijk te houden zodat er maximaal budget overblijft voor uitvoering van de kerntaken. Daarbij zijn onze vrijwilligers en betaalde krachten ons belangrijkste kapitaal die directe waarde creëren binnen de verschillende kerntaken.

ORGANOGRAM

OKTOBER 2022

Disclaimer

Copyright © 2022,
VVV Waterland van Friesland

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits bronvermelding. Bij het samenstellen van dit jaarplan is de grootste zorgvuldigheid betracht. VVV Waterland van Friesland is echter niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade als gevolg van de aangeboden informatie uit deze publicatie.

Subsidie

VVV Waterland van Friesland ontvangt subsidie van Gemeente De Fryske Marren en Gemeente Súdwest-Fryslân.

Media partner

Ying Media is mediapartner van VVV Waterland van Friesland.

Fotografie

Jan Tijsma en Elly Tiesma

Voor meer informatie

VVV Waterland van Friesland
Telefoon zakelijk: 0513 - 250 400
Telefoon toeristisch: 0513 - 250 450
info@waterlandvanfriesland.nl
zakelijk.waterlandvanfriesland.nl

